

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 527/2022-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 186/2021 z 27. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou (spísanou na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci, Kancelárie [REDAKOVANÉ], č. spisu KaHE/15995/2022, ČRZ: 83766/2022, z 28. júla 2022 o predbežnom poskytnutí právnej pomoci z dôvodu hrozby zmeškania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, ktorá uplynie 30. júla 2022, advokátom [REDAKOVANÉ], Obrody 25, Košice), doručenou ústavnému súdu mailom 30. júla 2022 a doplnenou 2. augusta 2022, domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Cdo 186/2021 z 27. apríla 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, ako aj priznať finančné zadosťučinenie. Podaním dourčeným ústavnému súdu 24. augusta 2022 sťažovateľ žiada o ustanovenie právneho zástupcu na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 20 C 73/2014- 243 z 28. januára 2020 zamietol žalobu sťažovateľa (žalobcu) proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), ktorou sa podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú

pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), domáhal náhrady škody v peniazoch v súvislosti s postupom vyšetrovateľa Policajného zboru v bližšie neoznačenom trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi, ktoré skončilo tak, že sťažovateľ bol bližšie neoznačeným rozsudkom Okresného súdu Michalovce spod skutku obžaloby oslobodený.

3. Odvolanie sťažovateľa proti uvedenému rozsudku okresného súdu Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 2 Co 13/2021 z 25. februára 2021 odmietol podľa § 386 písm. d) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), pretože nemalo náležitosti podľa § 363 CSP, v dôsledku čoho nebolo možné v odvolacom konaní pokračovať.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. e) CSP tvrdiac, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd, vo vzťahu k čomu na jednej strane uviedol, že mu nie je jasné, prečo vo veci konal okresný súd bez toho, aby bola vznesená námietka miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Michalovce, kde bola žaloba podaná, a na druhej strane uznal, že ustanovenia v tom čase účinného procesného kódexu [Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] svedčia príslušnosti okresného súdu. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľ videl v tom, že krajský súd pochybil, keď sa zaoberal iba skúmaním procesných podmienok konania bez zistenia ich porušenia, pričom poukázal na skutočnosť, že v predmetnom období z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 sťažovateľ ani jeho právny zástupca nemali možnosť vycestovať a nahliadnuť do súdneho spisu.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa ako celok zamietol ako nedôvodné podľa § 448 CSP. Argumentáciu sťažovateľa vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. e) CSP najvyšší súd považoval za neopodstatnenú a v rozpore s obsahom súdneho spisu, z ktorého obsahu zistil, že právny zástupca sťažovateľa bol nahliadnuť do súdneho spisu, ako aj to, že žalovaná podala námietku miestnej príslušnosti 10. marca 2014 (č. l. 59), v ktorej navrhla postúpenie okresnému súdu, čo sa aj uskutočnilo (č. l. 71). Podľa § 105 ods. 1 poslednej vety OSP sťažovateľ mohol miestnu príslušnosť účinne namietať najneskôr pri prvom úkone, ktorý mu patril, čo však neurobil. Argumentáciu sťažovateľa vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd považoval za neopodstatnenú a aj účelovú. Vychádzajúc z obsahu súdneho spisu, najvyšší súd uviedol, že rozsudok okresného súdu bol zástupcovi sťažovateľa (ktorý nebol advokátom, pozn.) doručený 5. marca 2020. Dňa 24. marca 2020, teda v lehote na podanie odvolania, bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu (odoslané na poštovú prepravu 20. marca 2020), v ktorom zástupca sťažovateľa uviedol všeobecné odvolacie dôvody uvedené v § 365 ods. 1 písm. b), e) a f) CSP s tým, že vzhľadom na núdzový stav vyhlásený na území Slovenskej republiky v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 nie je schopný a ochotný cestovať na účely nahliadnutia do súdneho spisu do miesta sídla konajúceho súdu, čo považuje za nevyhnutné, preto neuvádza ani odvolací návrh, a okresný súd požiadal, aby súdny spis nepredkladal krajskému súdu. Okresný súd uznesením č. k. 20 C 73/2014-272 z 11. septembra 2020 vyzval sťažovateľa, aby odvolanie doplnil o odvolací návrh. Podaniami z 12. októbra 2020 (č. l. 278) a 3. novembra 2020 (č. l. 280) sťažovateľ požiadal o predĺženie lehoty na doplnenie odvolania i zaslanie zápisnice a zvukového záznamu z pojednávania okresného súdu konaného 28. januára 2020, čomu okresný súd vyhovel. Po predložení veci krajskému súdu sa sťažovateľ podaním z 18. januára 2021 ospravedlnil za nedodržanie lehoty na doplnenie odvolania a požiadal o jej predĺženie do 20. februára 2021, avšak ani do tohto dátumu odvolanie nedoplnil.

Najvyšší súd poukázal na to, že krajský súd rozhodol v súlade s judikatúrou ústavného súdu, podľa ktorého iba uvedenie všeobecných odvolacích dôvodov v odvolaní nie je postačujúce na to, aby odvolací súd mohol o odvolaní rozhodnúť, resp. uvedením len všeobecných odvolacích dôvodov v odvolaní bez bližšej špecifikácie konkrétnych okolností prípadu nie je splnená zákonom stanovená náležitosť odvolania spočívajúca v povinnosti uviesť v odvolaní „odvolacie dôvody“. Relevantná právna úprava neumožňuje súdu vyzvať stranu sporu na doplnenie chýbajúcej náležitosti odvolania spočívajúcej v absencii konkretizácie odvolacieho dôvodu a zároveň neumožňuje strane sporu meniť a dopĺňať odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie po uplynutí lehoty na podanie odvolania (IV. ÚS 90/2019). Vychádzajúc z uvedeného, najvyšší súd konštatoval, že zákonná lehota, v ktorej sťažovateľ mohol doplniť odvolanie o odvolacie dôvody, uplynula najneskôr 26. apríla 2020, avšak sťažovateľ ani takmer rok od doručenia rozsudku okresného súdu nebol schopný doplniť odvolacie dôvody. Zdôraznil, že núdzový stav vyhlásený vládou Slovenskej republiky skončil 13. júna 2020 a znova bol zavedený až 1. októbra 2020, keď sťažovateľovi nič nebránilo nahliadnuť do súdneho spisu, ak to považoval za nevyhnutné. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že mu nebola dostatočne skoro doručená zápisnica či zvukový záznam z pojednávania okresného súdu, tieto si vyžiadal až v októbri, resp. novembri 2020, dávno po uplynutí lehoty, v ktorej bol povinný uviesť odvolacie dôvody, aj to len po tom, ako bol okresným súdom vyzvaný, aby odvolanie doplnil o ďalšiu chýbajúcu náležitosť – odvolací petít.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] polemizuje so závermi napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (bodmi 6.3, 9. a 12) a tvrdí, že upovedomenie o zmene miestnej príslušnosti súdu prvej inštancie nebolo doručené jeho zástupcovi, ktorý na neho nemohol adekvátne zareagovať, pretože sa v tom čase nachádzal vo výkone trestu odňatia slobody. Proti konajúcej sudkyňi okresného súdu, ktorej bližšie neoznačený rozsudok krajský súd zrušil, sťažovateľ podal dve námietky zaujatosti, tieto však boli bližšie neoznačenými rozhodnutiami všeobecného súdu zamietnuté. Napriek uvedenému je sťažovateľ vzhľadom na spôsob, akým zákonná sudkyňa okresného súdu viedla pojednávanie konané 28. januára 2020, presvedčený o jej zaujatosti, čo má preukazovať zvukový záznam z tohto pojednávania, na konci ktorého nadiktovala, aby bola zástupcovi sťažovateľa zaslaná zápisnica z tohto pojednávania. Keďže sa tak nestalo, sťažovateľ musel jej zaslanie písomne urgovať 12. októbra 2020. Trvanie predmetného konania – takmer 10 rokov – podľa názoru sťažovateľa neúmerne predlžovalo jeho právnu neistotu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu (č. k. 5 Cdo 186/2021 z 27. apríla 2022 (bod 5), s ktorého závermi sťažovateľ nesúhlasí, pričom poukazuje na procesné pochybenia súdov nižších inštancií v konaní o jeho žalobe podľa zákona č. 514/2003 Z. z. (bod 6).

8. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 311/05). Skutkový stav a práve závery všeobecného sudu sú predmetom kontroly zo strany ústavného sudu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (IV. ÚS 43/04). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

9. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Súčasťou obsahu tohto základného práva je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Na písomné vyhotovenie rozhodnutia dovolacieho súdu sa primerane vzťahuje § 393 ods. 2 až 4 CSP (týkajúce sa rozhodnutia o odvolaní). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

10. Limity povinnosti každého súdu odôvodniť súdne rozhodnutie a tomu korešpondujúceho práva na odôvodnenie rozhodnutia možno vyvodiť aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Toto právo nie je absolútne, čo znamená, že súdny orgán nie je povinný dať podrobnú odpoveď na každý argument strany (rozsudok *Van Hurk v. Holandsko* z 19. 4. 1994, č. 16034/90, § 61, podobne rozsudok *Garcia Ruiz v. Španielsko* z 21. 1. 1999, č. 30544/96, § 26, rozsudok *Perez v. Francúzsko* z 12. 2. 1994, č. 47287/99, § 81). Rozsah povinnosti odôvodniť rozhodnutie sa môže líšiť podľa povahy rozhodnutia a je možné ju posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok *Ruiz Torija proti Španielsku* z 9. 12. 1994, č. 18390/91, § 30; rozsudok *Hiro Balani proti Španielsku* z 9. 12. 1994, č. 18064/91, § 28, rozsudok *Georgiadis proti Grécku* z 29. 5. 1997, č. 21522/93, § 43). Na druhej strane ESLP zdôrazňuje,

že naplnenie požiadaviek práva na spravodlivý proces vyžaduje, aby súd preskúmal podstatné argumenty účastníka konania (rozsudok *Buzescu proti Rumunsku* z 24. 5. 2005, č. 61302/00, § 67, rozsudok *Donadze proti Gruzínsku* zo 7. 3. 2006, č. 74644/01, § 35) a osobitne argumenty, ktoré sa týkajú práv a slobôd zaručených v Dohovore a v jeho protokoloch. Povinnosťou súdu je vždy sa vyrovnáť s rozhodujúcimi argumentmi sporových strán, ktoré môžu mať vplyv na rozhodnutie. To znamená, že z odôvodnenia sa má strana dozvedieť o dôvodoch prijatia či odmietnutia svojho argumentu.

11. Rovnosť účastníkov súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci účastníci civilného súdneho procesu majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka, nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02, II. ÚS 135/05, IV. ÚS 126/09). Článok 47 ods. 3 ústavy teda zaručuje len procedurálnu rovnosť v určitom konaní, nie „rovnosť“ v zmysle rovnakého či dokonca želaného výsledku pre každého účastníka takéhoto konania.

12. Účelom základného práva priznaného podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zabezpečiť každej fyzickej osobe alebo právnickej osobe, aby ochranu jej právam a právom chráneným záujmom poskytol sudca ako predstaviteľ tej zložky súdnej moci, ktorá má právomoc o veci konať, a aby ochranu práv a právom chránených záujmov v rámci súdnej moci poskytol sudca zo súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný. Účel základného práva priznaného podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sa splní, keď o práve fyzickej osoby alebo právnickej osoby rozhodne sudca pridelený na výkon funkcie k súdu toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť, za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu, ktorý je oprávnený konať a rozhodovať určitý druh súdnej agendy (II. ÚS 15/96).

13. Zmyslom a účelom zákona č. 514/2003 Z. z. je ustanoviť v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola poškodenému spôsobená škoda takým rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré bolo neskôr posúdené ako nezákonné. Vo vzťahu k náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím základné podmienky vzniku nároku na náhradu škody ustanovuje § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., a to tým, že ustanovuje ako predpoklad na náhradu škody (okrem iného) vydanie nezákonného rozhodnutia a ďalej jeho zrušenie pre nezákonnosť príslušným orgánom. Tieto podmienky sú splnené iba vtedy, ak je vydané rozhodnutie následne zrušené na to príslušným orgánom práve z dôvodu nezákonnosti. Z takéhoto zrušujúceho rozhodnutia potom musí byť dôvod zrušenia skoršieho rozhodnutia (jeho nezákonnosť) zrejmý (II. ÚS 25/2011).

14. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že fyzická osoba čin nespáchala a že trestné stíhanie proti nej nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím

trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania (m. m. III. ÚS 117/06, I. ÚS 320/2016, I. ÚS 395/2016, I. ÚS 540/2016).

15. Vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí bez ohľadu na to, či bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. alebo za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. odôvodňuje s ohľadom najmä na čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny právo na náhradu nemajetkovej ujmy takto stíhanej osoby, pokiaľ jej táto v príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania vznikla (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 152/2018 z 30. septembra 2020).

16. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, II. ÚS 282/2014, II. ÚS 703/2014).

17. Špecifickým prípadom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je preto aj nárok fyzickej osoby, ktorá bola vzatá do väzby, ak bolo proti nej trestné stíhanie zastavené, bola oslobodená spod obžaloby alebo vec bola postúpená inému orgánu. Táto osobitná právna úprava zodpovednosti za škodu vychádza z čl. 5 ods. 5 dohovoru, podľa ktorého každý, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

18. Predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe sú v zákone č. 514/2003 Z. z. vymedzené tak pozitívne (§ 8 ods. 5), ako aj negatívne (§ 8 ods. 6). Nevyhnutným predpokladom na vznik nároku na náhradu škody je teda naplnenie niektorej z hypotéz predpokladaných v § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z., t. j. že voči osobe, ktorá bola vzatá do väzby, bolo trestné stíhanie zastavené, bola spod obžaloby oslobodená alebo vec bola postúpená inému orgánu. Ide však len o prvý predpoklad vzniku tohto nároku, pretože, vychádzajúc z logického a systematického výkladu zákona č. 514/2003 Z. z., je kumulatívnou podmienkou súčasné nenaplnenie žiadneho z negatívnych predpokladov, za ktorých nárok na náhradu škody nevznikne podľa § 8 ods. 6 (*in concreto* zavinenie väzby). Inak povedané, v prípade naplnenia niektorého z negatívnych predpokladov uvedených v § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z. [napr. (i) zavinenie väzby, (ii) zastavenie trestného stíhania z dôvodu, že trest, ku ktorému môže stíhanie viesť, je celkom bez významu popri treste, ktorý pre iný čin bol obvinenému už uložený, alebo (iii) oslobodenie spod obžaloby, pretože osoba nie je trestne zodpovedná], nárok na náhradu škody nevznikne ani v prípade danosti niektorého z pozitívnych predpokladov vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe ustanovených v § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. Čo je potrebné považovať za zavinenie väzby samotnou osobou, ktorá žiada o náhradu škody, zákon č. 514/2003 Z. z. bližšie neustanovuje, preto je interpretácia a aplikácia tohto zákonného ustanovenia zverená všeobecným súdom, ktoré o nárokoch na náhradu škody spôsobenej väzbou rozhodujú. Pri tomto rozhodovaní vychádzajú vždy z konkrétnych okolností každého prípadu zistených z riadne vykonaného dokazovania, vychádzajúc z ktorého im prislúcha urobiť právny záver o zavinení, resp. nezavinení väzby osobou žiadajúcou náhradu škody. Pri tomto rozhodovaní

sa samozrejme musia vyvarovať svojvôle a svoje skutkové a právne závery riadne odôvodniť (I. ÚS 444/2012).

19. Ústavný súd na účel overenia argumentov sťažovateľa týkajúcich sa procesných pochybení okresného súdu a krajského súdu zabezpečil zo spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 73/2014 rozhodnutia vydané týmito súdmi v priebehu konania vrátane odvolania sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu, z obsahu ktorého obsahu zistil, že bolo spísané zástupcom sťažovateľa, pričom v ňom skutočne uviedol len všeobecné odvolacie dôvody uvedené v § 365 ods. 1 písm. b), e) a f) CSP, avšak nie odvolací návrh, teda to, či sa domáha zrušenia alebo zmeny rozsudku okresného súdu.

20. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno označiť za arbitrárne v tom smere, že by závery ním formulované boli zjavne nelogické s ohľadom na zistený skutkový stav, ústavne neudržateľné alebo že by napadnuté uznesenie nereflektovalo ťažiskové skutočnosti dôležité pre riadne zistenie stavu veci a rozhodnutie o dovolaní sťažovateľa. Uznesenie najvyššieho súdu nie je ani zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu, nemajúce oporu v Civilnom sporovom poriadku (§ 438 a nasl.). Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť najvyššieho súdu akceptovať dôvody prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného práva. V inom prípade by totiž najvyšší súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené (I. ÚS 145/2010).

21. Skutočnosť, že upovedomenie o zmene miestnej príslušnosti súdu prvej inštancie nebolo doručené zástupcovi sťažovateľa, ktorý na neho nemohol adekvátne zareagovať, pretože sa v tom čase nachádzal vo výkone trestu odňatia slobody, nie je spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne uviedol, že sťažovateľ mohol miestnu príslušnosť účinne namietat' najneskôr pri prvom úkone, ktorý mu patril (§ 105 ods. 1 poslednej vety OSP), čo však neurobil. Ústavný súd má zo svojej rozhodovacej činnosti (I. ÚS 73/2017) o trestnej činnosti zástupcu sťažovateľa vedomosť. Zástupca sťažovateľa nebol advokátom, ale policajným dôstojníkom, ktorý bol primerane vyškolený plniť úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem, a teda poznal vyšetrovacie postupy Policajného zboru, čo síce mohol zúročiť pri zastupovaní sťažovateľa v konaní pred okresným súdom a krajským súdom, evidentne to však nestačilo na úspech sťažovateľa v konaní o jeho žalobe podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Procesná pasivita sťažovateľa v konaní pred všeobecnými súdmi nemôže byť zhojená až podaním ústavnej sťažnosti, pretože ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdom ani ďalšou inštanciou v ich hierarchii.

22. Ústavný súd zároveň konštatuje, že zo svojej rozhodovacej činnosti nezistil, že by sa sťažovateľ domáhal ústavného prieskumu bližšie neoznačených rozhodnutí všeobecného súdu, ktorými rozhodol o sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti proti konajúcej sudkyňi okresného súdu. Odhliadnuc od uvedeného, dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (§ 49 ods. 3 CSP).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

23. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

24. V posudzovanom prípade bola právna neistota sťažovateľa odstránená už pred podaním ústavnej sťažnosti, a to nadobudnutím právoplatnosti rozsudku krajského súdu, ktoré bolo sťažovateľovi, resp. zástupcovi sťažovateľa riadne doručené ešte v roku 2021 a túto skutočnosť v ústavnej sťažnosti nenamietal.

III.3. Záver

25. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd uzatvára, že medzi uznesením najvyššieho súdu a obsahom základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, preto ústavnú sťažnosť ako celok odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti a vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy aj z dôvodu oneskoreného podania, keďže lehota na podanie ústavnej sťažnosti je podľa § 124 zákona o ústavnom súde dvojmesačná a aj v prípade namietaných prietáhov sa počíta od právoplatnosti rozhodnutia.

III.4. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

26. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

27. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovenie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

28. Vzhľadom na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III.1. až III.3. odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné

uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel (bod 2 výroku uznesenia).

29. Rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa uvedených v petite sa tak stalo bezpredmetné.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu